

ИНТЕРВЈУ: ЗОРАН СТОЈИЉКОВИЋ, професор Факултета политичких наука Како контролисати партијски новац

Сви подаци о приходима и расходима морају бити јавно доступни, а контролише их независно тело које може предложити изbacивање странке из изборне кампање

Зоран Стојиљковић, професор Факултета политичких наука, објавио је четврту књигу, „Србија у лавиринтима транзиције“. Од 13 огледа на петсто страна, који су критички увид у оно што нам се дешавало у последњим деценијама из визуре грађана, једно поглавље говори о политици и новцу, увек актуелној теми. Сада нарочито јер је у току усвајање закона о финансирању политичких партија у чијој је радној групи за израду нацрта учествовао Стојиљковић.

Зашто у политици има толико корупције и прича о корупцији у политици?

Ако власт може бити и те како уносна, а при том није довољно контролисана и одговорна, онда је пут корупцији у политици широм отворен. Пошто се на власт долази изборима и у међустраничној утакмици, онда су избори и странке логичан оквир за коруптивну размену и обављање трансакција куповине позиција, права или материјалних добара.

На које начине политичке партије у свету прикупљају новац за своје активности?

У Великој Британији се политичке партије ослањају на приватне изворе, али се чак и тамо странкама с више од два посланика додељује износ од два милиона фунти, при чему се извесни додатни износ додељује само опозиционим странкама за њихове парламентарне активности. Јавно финансирање странака уведено је педесетих и шездесетих година прошлог века прво у Костарики, Аргентини, Немачкој, Аустрији, Француској и Шведској а до краја века је постало готово универзална пракса.

Законодавство и пракса у многим земљама често не праве довољно јасну разлику између прилога за изборну кампању и прилога редовним страначким активностима. Готово нерешив проблем представља евидентирање, процена вредности и утврђивање граница прихватљивог обима различитих облика не новчане помоћи и квазиволонтерског ангажовања. Једнако неухватљив и тешко решив проблем представља и евидентирање и третман и ограничавање такозваног меког новца – који у кампање уносе актери који пружају логистичку подршку и директно или индиректно, преко „страначких“ НВО и образовних центара, финансирају истраживања за потребе изборних претендата.

Посредно ради се о организовању произборних, нестраначких кампања, организованих од

„пријатељских“ организација цивилног друштва, промовисања вредности и ставова које промовишу и одређени учесници избора, али без њиховог директног апострофирања.

Како сузбити корупцију у финансирању странака и изборних кампања?

Компаративна пракса показује да је неопходно да тело које врши надзор и контролу финансирања има увид у сву документацију странке, као и могућност, када год се сумња у истинитост поднетих извешатаја о финансијама, да шаље своје ревизоре. То подразумева и могућност да овај орган може да санкционише странку која је прекршила закон, не само новчано, него и ускраћивањем даљег финансирања, а у екстремним случајевима и искључивањем из изборне трке. У летонском закону предвиђено је, у случају континуираног и алармантног кршења законских одредаба, чак и укидање странке.

Колико је нови законски предлог о финансирању политичких партија бољи од претходних?

Нови акт поред странака регулише активности коалиција и група грађана. Тако они стичу право на прикупљање средстава, али и све обавезе у односу на поштовање законских решења, укључујући евиденцију и контролу прихода и расхода. Предложено је да се укину ограничења укупне висине средстава из приватних извора – актери политике могу прикупити и наменски трошити онолико средстава колико уживају поверења и подршке грађана. Постоје јасна ограничења на висину појединачних прилога, како не би били зависни од малог броја богатих и утицајних. Забрањују се и даље анонимни, нелагални и прилози донатора који се могу наћи у конфликту интереса.

Предвиђено је да учесници избора добијају једнаке износе за вођење кампања, али они који не освоје минимални проценат морају да врате новац. Средства из буџета деле се пропорционално постигнутим резултатима. И, најзад, обезбеђује се јавна доступност података о приходима и расходима. Уместо органа под контролом странака, контролу и надзор обавља независно тело – Агенција за борбу против корупције. Остаје да се види да ли ће предложена решења бити усвојена и реализована.

Ивана Анојчић

Strana / Page: 9

Rejting / Reach: 154499

Država / Country: SERBIA

Površina članka / Size: 394 cm2

2 / 2

▶ У летонском закону предвиђено је, у случају континуираног кршења законских одредаба, чак и укидање странке

▶ У Великој Британији се странкама с више од два посланика додељује износ од два милиона фунти

